

معرفی های گزارشی

◀ فلسفه و کلام

◊ **تحلیلی بر تاریخ و عقاید فرقه شیخیه**
احمد خدایی، چاپ اول، قم، امیرالعلم، ۱۳۸۲، ۳۰۴ ص، وزیری
نگارنده در این کتاب عقاید و افکار فرقه شیخیه و تاریخ پیدایی آن را بررسی و تحلیل می کند. (فرقه شیخیه اساس اعتقادشان غلو است. به عقیده آنان امامان و پیامبر اسلام (ص) علت های چهارگانه جهان هستی هستند). تاریخ زندگی سران فرقه شیخیه، شیخ احمد و عقاید شیخیه، مروزی بر کتاب ارشاد العلوم، امامت، و خرافات در عقاید فرقه شیخیه از مباحث اصلی این کتاب هستند.

◊ **جایگاه مبانی کلامی در اجتهاد**
سعید ضیائی فر، چاپ اول، قم، مؤسسه بوستان کتاب، قم، ۱۳۸۲، ۱۰۲۴ ص، وزیری
نگارنده در این تحقیق کوشیده است مسائل کلامی تأثیرگذار بر نظریه های فقهی را از میان مسائل کلامی استخراج نماید؛ همچنین ادله ای را که برای اثبات یا نفی هر یک از این مسائل کلامی مطرح گردیده، طرح و تبیین کند. البته هدف اصلی این تحقیق بررسی مبانی کلامی ای است که مورد قبول طایفه امامیه است. مباحث گسترده کتاب در پنج عنوان تدوین شده است: مباحث عقلی؛ افعال و صفات الهی؛ نوبت؛ امامت؛ ویژگی های

شریعت. در پایان کتاب انواع فهرست ها (اعم از آیات، روایات، کسان، فرقه ها و گروه ها و طوایف، کتاب ها، زمان و مکان، اصطلاحات، منابع و فهرست تفصیلی) درج گردیده است.

◊ **سیری در اندیشه های شریعتی**
سید جمال سجادی، چاپ اول، تهران، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۸۲، ۱۳۶ ص، پالتویی
آغاز این کتابچه شامل زندگی نامه، آثار و فعالیت های دکتر علی شریعتی است که پس از آن دیدگاه های فکری و فلسفی همچنین اعتقادات مذهبی او به اختصار بررسی می شود. پایان کتاب شامل بررسی اندیشه های سیاسی و مبارزاتی دکتر علی شریعتی است. در بخش نتیجه گیری، اندیشه های انقلابی و مبارزات سیاسی دکتر علی شریعتی این گونه خلاصه شده است: ۱- شریعتی نخست با تحلیل و ارزیابی مکاتب فکری مادی و ایدئولوژی های الحادی و نشان دادن انحراف ها و خطاهای آن مکاتب، عدم قابلیت و کارایی آنها را برای نجات خلق های تحت ستم روشن ساخت. ۲- وی با ارائه افقی وسیع و روشن از یک جهان بینی و ایدئولوژی فراگیر و کارآمد براساس تعلیمات اسلام، توجه روشنفکران و عناصر آگاه و آرمان جوی جامعه را به اصالت انقلابی مکتب تشیع معطوف داشت و نشان داد که تشیع رادیکال

تنها راه و ایدئولوژی جامع و کارآمد و مؤثر برای نجات توده های تحت ستم و برقراری یک نظام مبتنی بر قسط و عدل حقیقی است. ۳- شریعتی برای معرفی دقیق و درست مکتب تشیع به توضیح و تفسیر مفاهیم و اصطلاحات و پیراستن آن از انحرافات و خرافات و کج فهمی ما پرداخت و خط های انحرافی را که در اسلام پدید آمده بود مشخص کرد و تشیع راستین انقلابی را از خط های انحراف باز شناساند. ۴- در انتقاد از نظام های ظالمانه موجود و متبلور کردن ستمکاری ها و ناهنجاری های جامعه، شریعتی از طریق سخنرانی ها و نوشته های خود، اساس و بنیاد حکومت دیکتاتوری و شرایط ظالمانه آن را مورد نقد قرار داد و با ایجاد ادراک ذهنی از نظام موجود در میان نسل جوان دانشگاهی، نارضایتی و زمینه انقلاب را پدید آورد.

◊ **مطهری و شریعتی: نقد و نگاهی گذرا بر اندیشه های دو روشنفکر معاصر**
رحیم مؤیدی، چاپ اول، تبریز، فروغ آزادی، ۱۳۸۲، ۱۶۰ ص، وزیری
در این کتاب اندیشه های مطهری و شریعتی در دو حوزه جهان بینی و اصول عقاید، نقد و مقایسه می شود. در میان آثار مطهری کمتر می توان طنین حماسی را یافت و بیشتر رنگ و بوی فلسفی دارد و در قالب کلاسیک و با مطالعه در آثار کهن گذشتگان، جان گرفته است. مطهری تندترین حملات

فلسفی- عقیدتی اش را با طمأنینه و آرامش ویژه خود به روی کاغذ می‌آورد و در نقد ادبی- فلسفی از روشی مودبانه، سود می‌جوید... نثر رمانتیک و تند و آتشینی که در نوشته‌های دکتر نمایان است در آثار مطهری دیده نمی‌شود. مطالعه دکتر در زمینه فلسفه، فقه و اصول و کلام طوری است که نمی‌توان مانند آثار مطهری، به صراحت صفت کلاسیک را به آن نسبت داد. دکتر اصول دین اسلام را برخلاف مطهری- که با واژه‌های فلسفی و کلاسیک توجیه می‌کند- از دید جامعه‌شناسی و بینش اجتماعی تحلیل می‌نماید. شرک طبقاتی، توحید اجتماعی و عدالت اجتماعی از اصطلاحات رایج وی در اسلام‌شناسی است. در مقابل، جهان بینی توحیدی، توحید افعالی، توحید ذاتی، توحید عبادی، عدل الهی از اصطلاحات علمی- دینی مطهری است...

◇ نوگرایی اسلامی و مدرنیسم غربی

محمد عماره، چاپ اول، شیراز، ایلاف، ۱۳۸۲، ۸۰ص، رقعی

در این کتاب، سعی شده به این پرسش پاسخ داده شود که مسلمانان در بازخوانش و باز تولید اندیشه خود چه کرده‌اند؟ و سؤال اصلی این است که آیا مسلمانان اصولاً می‌باید در باز تولید اندیشه خود تلاش کنند؟ به نحوی که اصول و مبانی ثابت چنان حفظ شود که در درجه نخست بر روش درستی استوار باشد که در نگاه عموم فرهیختگان جامعه اسلامی حرکتی پذیرفتنی تلقی شود و در عین حال حساسیت‌های اجتماعی را به نحوی در نظر داشته باشد که بر جریحه دار شدن احساسات مردم نینجامد؟ مؤلف در بخشی از کتاب خاطر نشان می‌کند که مدرنیته غربی که همان فرهنگ روشنگری و تجربه‌باوری غربی است به روشنی هرچه تمام‌تر اعلام کرده و می‌کند که می‌خواسته و می‌خواهد بین خود و دین، گسست معرفت‌شناختی بزرگی ایجاد

کند. از این روی هر گاه هم که بخواهد مصطلحات قاموس دینی را به کار برد، تلاش می‌کند که آنها را از مضامین دینی و ایمانی اش تهی کند و محتوای دینی را از آن باز ستاند، یعنی این که حتی وقتی بخواهد زبان دین را هم به کار گیرد، مشاهده می‌شود که دین را از دین بودن تهی می‌کند، روش او هم این است که با تأویل دین آن را انسانی می‌کند و آن را در نظام فکری انسان درمی‌آورد، به گونه‌ای که با جهان غیب و با آسمان هیچ رابطه‌ای ندارد!

◇ اندیشه‌های کلامی شیخ طوسی

پژوهشگران گروه فلسفه و کلام اسلامی، چاپ اول، مشهد، دانشگاه علوم اسلامی رضوی، ۱۳۸۲، ۳۲۸ص، وزیری

کتاب حاضر به مطالعه و بررسی عقاید و اندیشه‌های کلامی یکی از علمای برجسته امامیه به نام شیخ طوسی پرداخته است. در این مجموعه سعی شده بیشتر آرای کلامی این شخصیت بزرگ برای آگاهی بیشتر علاقه‌مندان مورد تفسیر قرار گیرد. برخی از مباحث اثر مذکور بدین شرح می‌باشد: ایمان و کفر؛ امر به معروف و نهی از منکر؛ معاد، شفاعت؛ تناسخ؛ جبر و اختیار و ...

◇ درآمدی بر تصوف و عرفان اسلامی

ویلیام چینیک؛ مترجم: جلیل پروین، چاپ اول، تهران، پژوهشکده امام خمینی (س) و انقلاب اسلامی معاونت پژوهشی، ۱۳۸۲، ۲۷۲ص، وزیری

مؤلف، این کتاب را بیشتر برای غربی‌ها و افرادی که در جست‌وجوی اندیشه‌های تصوف و عرفان اسلامی هستند، نگاشته است. مؤلف با بررسی آثار برخی از بزرگان تصوف عرفان اسلامی از جمله ابن عربی، بهاء‌ولد، مولوی و ... برخلاف بعضی از اسلام‌شناسان غربی تصویری پویا و شاداب از تعالیم تصوف و عرفان اسلامی ارائه می‌دهد. این کتاب در ده فصل تدوین گردیده. مؤلف در هر فصل به جنبه‌های مختلفی از تصوف و طریق و آداب تصوف پرداخته است. مفاهیمی

چون ماهیت تصوف، طریق عشق، سماع و رقص حقیقی، پارادوکس حجاب و ... را شرح داده به ابعاد مختلف آن و نمونه‌های تاریخی آنها اشاره نموده تعاریف و تفاسیر خود را از آنها بیان کرده است.

◇ راه عرفانی عشق: تعالیم معنوی مولوی

ویلیام چینیک؛ مترجم: شهاب‌الدین عباسی، چاپ اول، تهران، نشر پیکان، ۱۳۸۲، ۵۲۲ص، وزیری

نویسنده در کتاب پس از مقدمه‌ای درباره زندگی، آثار، تعالیم و ابعاد سه‌گانه تصوف، سه مبحث: نظریه، سلوک و وصال با خدا را طرح نموده و طی آن به شرح و بیان عقاید صوفیانه و تعالیم معنوی مولوی بلخی اهتمام نموده است. وی خاطر نشان می‌کند: در این کتاب سعی کرده‌ام تا حد امکان از خود چیزی نگویم، اشعاری از مولوی را از نو ترجمه کردم و توضیح دادم که شرح ابیات مولانا در خود آنهاست و برخی، برخی دیگر را شرح و تفسیر می‌کند. با تأمل در آثار ابن عارف و شاعر روشن می‌شود که او کمتر به عقاید دیگران پرداخته و سخن و عقیده خود را بیان داشته است. مولوی شرح مفصلی از روان‌شناسی صوفیانه به دست می‌دهد، اما نه بر حسب طرح‌های نظام‌مند موجود در کتب درسی کلاسیک. از این رو پژوهشگر آثار او باید چارچوبی فراهم کند که در رون آن این تعالیم را بتواند مورد بررسی قرار دهد.

◁ قرآن، حدیث و تفسیر

◇ موسوعة الاحادیث الطیبة

محمد محمدی ری‌شهری، با همکاری خوش نصیب، سبحانی‌نیا، افقی و سعادت‌نفر، قم: دارالحدیث، چاپ اول، ۱۳۸۳، ۲جلد، ۹۳۵ص، وزیری

در حوزه علوم بشری، دانش طب سرآمد دانش‌هاست؛ چرا که فلسفه سایر علوم، بهره‌وری انسان از مواهب زندگی است و

این هدف جز در پرتو سلامتی جسم و جان میسر نیست و دانش پزشکی عهده دار این مهم است. نظر به اهمیتی که دانش پزشکی در اسلام دارد مرکز تحقیقات دارالحدیث به جمع آوری و تدوین این احادیث در مجموعه ای با نام موسوعه الاحادیث الطیبیه (دانش نامه حدیث های پزشکی) همت گمارده است. در این کتاب احادیثی درباره بهداشت و درمان بیماری های جسمی مطرح شده است. هدف از تدوین این کتاب آماده سازی مجموعه احادیث مرتبط با طب برای استفاده محققان و ارزیابی دقیق از راه آزمایش و در نتیجه بهره گیری از آن از سوی پژوهشگران و متخصصان است. مطالب این کتاب در پنج فصل سامان یافته است: فصل نخست درباره طبابت از دیدگاه اسلام و آداب و مسئولیت این حرفه است. فصل دوم بیماری و حکمت آن و پرستاری و عیادت از بیمار را تبیین می کند. آشنایی با دستگاه های مختلف بدن و چگونگی عملکرد و نگهداری آن در سومین فصل آمده است. فصل چهارم کتاب عهده دار بیان نقش خوردن و آشامیدن در سلامتی و بیماری است که در آن از آداب خوردن و آشامیدن نیز سخن رفته است. درمان با غذاها، میوه ها و گیاهان دارویی مطالب آخرین فصل کتاب را تشکیل می دهد.

امثال قرآن

علی اصغر حکمت، چاپ اول، آبادان، نشر پرستش، ۱۳۸۲، ۳۳۶ ص، وزیری
در کتاب ابتدا اطلاعات ویژه ای در خصوص داستان ها و امثال سائره و تمثیلات ملل مختلف با استناد به اقوال صاحب نظران به دست داده می شود. در پی آن، تمثیلات قرآن مجید بررسی شده و سپس ۵۳ تمثیل قرآن با اشاره به اشعار فارسی، امثال و شواهد دیگر با ترتیب موجود در قرآن شرح و توضیح داده شده است. نویسنده یادآور می شود: ... روش ما آن است که

نخست نص آیات شریفه را که هر یک متضمن تمثیلی است نقل می نمایم، سپس برای هر یک ترجمه ای فارسی از دو تفسیر فصیح و لطیف روح الجنان و کشف الاسرار آورده، بعد از آن عقاید مفسران را استخراج می کنیم و در زیر آن قرار می دهیم و حتی المقدور به ذکر آرا و عقاید علمای عامه و خاصه و اقوال حکما و صوفیه و محققین خارجی می پردازیم.

◊ تحلیل قصص: رویکردی تحلیلی به قصه های قرآن محمد شریفانی، چاپ اول، قم، مهر امیرالمؤمنین (ع)، ۱۳۸۲، ۶۴۸ ص، وزیری
بخش آغازین کتاب حاوی نکاتی است درباره قصه های قرآن و کارکردها و انگاره های آن که پس از آن قصه های مربوط به بعضی پیامبران تشریح و تحلیل می گردد که از آن جمله اند: آدم، نوح، ابراهیم، موسی و عیسی (ع). در هر فصل از کتاب پس از ورود به اصل بحث، این مطالب جمع آمده است: ۱- اوصاف و مقامات پیامبر مورد نظر، ۲- نبوت و ماجراهای مربوط به نبوت، ۳- شیوه های دعوت هر پیامبر، ۴- حوادث مهم و معرفی مورد بحث. گفتنی است ترجمه آیات (ترجمه لغات) هر آیه در پاورقی آمده است. این کتاب برای رشته های علوم قرآن و حدیث در نظر گرفته شده است.

دوره کامل طبقات مفسران شیعه

مشمتمل بر معرفی بیش از ۲۰۰۰ تن از مفسران و مترجمان
عبدالرحیم عقیقی بخشایشی، چاپ اول، قم، نوید اسلام، ۱۳۸۲، ۱۳۴۴ ص، وزیری
نگارنده هدف از تدوین این کتاب را گردآوری اندیشه ها و آرای مختلف و متنوع در حوزه قرآن معرفی می کند. بر همین اساس، در آغاز کتاب به منابع گوناگون تفسیر قرآن در تألیفات مربوط به قرآن پژوهی، و تأثیر قرآن در میان سایر ملل و دانشمندان جهان اشاره می شود. پس از آن، تفاسیر گوناگون قرآن بر اساس ترتیب زمان، به تفصیل با این

مختصات معرفی شده است که عبارتند از: قرن اول، سرآغاز نگارش تفسیر؛ قرن دوم، دوران تدوین تفسیر؛ قرن سوم، دوران شکوفایی؛ قرن چهارم، دوران تکامل تفسیر؛ قرن پنجم، عصر علمی و ادبی؛ قرن ششم، عصر مجمع البیان طبرسی؛ قرن هفتم، عصر تاتارها و مغول و رکود محافل علمی؛ قرن هشتم، عصر رکود و افول تفسیرنگاری؛ قرن نهم، گامی در مسیر احکام عملی و اجتماعی قرآن مجید؛ قرن دهم، عصر تفاسیر فارسی قرآن؛ قرن یازدهم، عصر رشد و گسترش تفاسیر قرآن؛ قرن دوازدهم عصر رشد و شکوفایی تفسیر؛ قرن سیزدهم، قرن رکود و خمود تفاسیر قرآن و قرن چهارم، رشد و شکوفایی تفاسیر قرآن.

اخلاق و تعلیم و تربیت

آینه هادر کویر

یونس باقری، حسین حداد، چاپ اول، تهران، ستاد اقامه نماز، ۱۳۸۲، ۲۱۲ ص، رقی
این مجموعه حاوی مقالات برگزیده چهارمین دوره مسابقات سراسری کتاب نماز در سال ۱۳۸۰ است. این مقالات عبارتند از: نماز در سیره عملی و نظری امام حسین (ع)؛ تسنیم وصال؛ پیوند نماز و زکات در آموزه های دینی؛ نقش نماز در اصلاحات اجتماعی؛ نقش نماز در اصلاحات اجتماعی و فرهنگی و ...؛ نقش نماز در اصلاحات اجتماعی، سیاسی و ...؛ تجلی نماز در نهضت عاشورا؛ سرود آینه ها در کویر؛ نماز در میدان های جهاد و شهادت.

تاریخ و شرح حال

تاریخ اسلام از بعثت نبوی تا حکومت علوی

محمد ابراهیمی ور کیانی، چاپ اول، قم، دفتر نشر معارف، ۱۳۸۲، ۴۰۴ ص، وزیری
این کتاب از دو بخش تشکیل شده است. در بخش اول اوضاع جزیره العرب از نظر اقلیمی، مردمی و مذهبی، آغاز پیدایش

تمدن در جزیره العرب و سرگذشت متولیان کعبه، سرگذشت پیامبر (ص) از تولد تا بعثت، نیز از بعثت تا آغاز هجرت؛ همچنین دوران هجرت به مدینه تا رحلت پیامبر (ص)، بررسی می‌شود. در بخش دوم، در سه فصل حوادث مربوط به بعد از رحلت پیامبر اکرم (ص)، پیروزی‌های مسلمانان و سیاست اقتصادی خلیفه دوم، اصلاحات اجتماعات علی (ع) و عکس العمل گروه‌های مخالف تحلیل می‌گردد.

▷ تاریخ تحقیقی اسلام (موسوعه التاريخ الاسلامی): حوادث سال سوم تا ششم هجرت: محمد هادی یوسفی غروی؛ مترجم: حسینعلی عربی، چاپ اول، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۲، ۳۶۸ص، وزیری

در آغاز کتاب اذعان شده که شیوه نگارش آن تنها جمع‌آوری و تبویب گزارش‌های تاریخی از کتاب‌های مختلف نیست، بلکه مؤلف کوشیده است هرگونه حادثه‌ای را تبیین نماید... مباحث اصلی کتاب شرح و بررسی حوادث برجسته سال‌های سوم، چهارم، پنجم و ششم هجری، یعنی وقایع مهم صدر اسلام است.

▷ جمال دولت محمود: حکومت امام علی (ع)، حکومت موفق تاریخ

مصطفی دلشاد تهرانی، چاپ اول، تهران، دریا، ۱۳۸۲، ۴۲۵ص، رفعی
نگارنده در کتاب در باب شاخصه‌های موفق حکومت امام علی (ع) - اغلب با استناد به نهج البلاغه - بحث می‌کند که از آن جمله است: آزادی و آزادی‌گرایی؛ عدالت و عدالت‌گرایی؛ انسانیت و انسان‌گرایی؛ مردم‌سالاری؛ نفی خودکامگی و خودکامگی‌پذیری؛ مسرزیبانی و قانون‌گرایی؛ نفی اباحی‌گری؛ حقوق‌مداری؛ رحمت و محبت‌ورزی؛ مدارا و رفق‌ورزی و اعتدال و میانه‌روی. در کتاب تصریح

شده است: بنی‌امیه بسیار تلاش کرده‌اند تا نام علی (ع) و یاد او جلوه‌های زیبا و انسانی حکومت امام را محو سازند یا تحریف نمایند، اما علی (ع) بر چنان افقی ایستاده بود، و حکومت آن حضرت چنان حق‌مداری و عدالت‌خواهی را جلوه بخشیده بود که پوشاندن آن یا دگرگون نمودن آن علی‌رغم آن همه دسیسه‌ها - در طول تاریخ - ناممکن بود...

▷ اندیشه سیاسی شهید ثانی (ره)
محمد رضا موسویان، چاپ اول، قم، بوستان کتاب قم، ۱۳۸۲، ۳۰۴ص، رفعی
نگارنده در این کتاب بر آن است زندگی و عقاید زین‌الدین بن نورالدین علی معروف به شهید ثانی را بررسی کند که البته در این میان، شرح و تبیین اندیشه‌های سیاسی وی بیشتر مطمح نظر است. در آغاز کتاب پس از بررسی زندگی شهید ثانی و اوضاع سیاسی، اجتماعی و مذهبی عهد صفوی و عثمانی، مبانی فکری - سیاسی شهید ثانی شرح و تبیین می‌شود. فصل سوم کتاب درباره انواع حکومت، به ویژه حکومت مطلوب از دیدگاه شهید ثانی است. حکومت نامطلوب یا جور موضوع فصل پنجم، وظایف متقابل مردم حکومت تشریح می‌شود. در فصل ششم به سیاست داخلی و مبانی و اصول آن اشاره شده است. همچنین جریان‌های معارض با حکومت و نحوه تعامل با آنها از منظر شهید ثانی بررسی شده است. مبانی سیاست داخلی از دیدگاه شهید ثانی عبارت است از: حفاظت از دین و شریعت؛ بازداري مردم از مفاسد و ترغیب به انجام مصالح؛ تأمین مصالح عمومی جامعه؛ رسیدگی به امور دنیوی و منابع مادی مردم؛ احترام به افراد و جایگاه آنان در جامعه؛ تقدم مصالح عمومی بر منافع فردی؛ استقرار نظم و امنیت؛ تساهل و عدم سخت‌گیری بر مردم. موضوع فصل پایانی کتاب تبیین سیاست خارجی از دیدگاه شهید ثانی است

که عبارتند از: حفظ دارالاسلام؛ دعوت به اسلام؛ نفی سبیل (استقلال و عزت)؛ همزیستی مسالمت‌آمیز و عدم مداخله در امور کشورها.

▷ مرغ بهشتی: زندگی و شعر سید محمد حسین بهجت تبریزی (شهریار)
مریم مشرف، چاپ اول، تهران، نشر ثالث، ۱۳۸۲، ۳۵۰ص، رفعی

در آغاز کتاب نویسنده به جنبه‌های رمانتیکی شعر شهریار اشاره کرده می‌گوید: شهریار نیز مثل رمانتیک‌ها نقطه شروع را در احساسات شاعر قرار می‌دهد. این شاعر است که با سرریز کردن نیرومند احساسات، جهان شعر را می‌آفریند. وی معتقد است که شهریار از چهار ویژگی شعر سخن گفته است: ۱- قدرت نفوذ و تأثیر ۲- تابلوسازی رمانتیک ۳- نزدیکی شعر به زبان مردم ۴- تازگی روح و موضوع نگارنده بر پایه مختصات یاد شده. ویژگی‌های شعر شهریار را بررسی می‌کند و در این میان - در دو قالب کلی تغزل و رمانتیسیم اجتماعی - مشخصات جزئی شعر شهریار را یادآور می‌شود. بخش پایانی کتاب مشتمل بر گزیده‌ای از اشعار شهریار است. برای نمونه در کتاب خاطر نشان شده است: ... زبان عامیانه در شعر او بازتاب هر دو مرحله تجدد در شعر فارسی است، هم مرحله رئالیسم صریح اجتماعی که مرحله نخست تحول زبان شعر در عرصه مشروطه را می‌نمایاند و هم مرحله دوم، یعنی رئالیسم چند لایه و غیر صریح که شاعر در عین به کارگیری زبان عامیانه و نقل یک ماجرا، مدلول‌های دیگری هم برای کلمات در نظر می‌گیرد و بدین وسیله با چند لایگی زبان، غنای معنایی شعر را بیشتر می‌کند...

▷ روز شمار تاریخ اسلام: ربیع الاول و ربیع الثانی
سید تقی واردی، چاپ اول، قم، دارالتغلیب، ۱۳۸۲، ۲۴۰ص، وزیری
در کتاب روز شمار تاریخ اسلام رویدادهای مهم تاریخ اسلام از مقطع عام الفیل (سال

تولد پیامبر اکرم (ص) و ۵۳ سال پیش از هجرت تا پایان غیبت صغرا و آغاز غیبت کبرای امام زمان (عج) (سال ۲۲۹ هـ. ق)، به اختصار بازگو شده است. جلد حاضر، شامل رویدادهای مهم دو ماه قمری ربیع الاول و ربیع الثانی است. برخی از رویدادهای مهم این جلد از این قرار است: هجرت رسول خدا (ص)؛ شهادت امام حسن عسکری (ع)؛ مرگ هشام بن عبدالملک؛ رحلت عبدالملک؛ ازدواج حضرت محمد (ص) با خدیجه (ع)؛ قیام مختار ثقفی؛ آغاز خلافت هارون الرشید؛ تولد مأمون؛ آغاز خلافت معاویه بن یزید اموی؛ میلاد امام جعفر صادق (ع)؛ میلاد پیامبر اسلام (ص)؛ وقوع غزوه بنی نظیر؛ صلح امام حسن مجتبی (ع)؛ برگزاری نخستین نماز جمعه در اسلام؛ وقوع غزوه بدر نخستین؛ آغاز قیام توابین؛ پیمان شکنی امین در برابر مأمون؛ میلاد امام حسن عسکری (ع)؛ وفات معتضد بالله عباسی؛ آغاز خلافت مکتفی عباسی. در پایان فهرست منابع آمده است.

دائرة المعارف شهرهای جهان: شهرهای بلند آوازه - شهرهایی که دنیا را تغییر داد.

عبدالحسین سعیدیان، چاپ اول، تهران، علم و زندگی، ۱۳۸۲، ۹۵۲ ص، وزیری
در این مجموعه اطلاعات مختلفی درباره شهرهای مهم و بزرگ دنیا فراهم آمده است. کتاب بر اساس الفبای نام شهرها تنظیم شده و در مقابل نام هر شهر، نگارش لاتین آن نیز ثبت شده است. اطلاعاتی که برای معرفی هر شهر درج گردیده عبارتند از: وجه تسمیه، سابقه تاریخی، موقعیت جغرافیایی، سیمای طبیعی، آثار تاریخی و مشهور، جمعیت، ویژگی های مهم، و اقتصاد. در ابتدای کتاب، مقاله مفصلی درباره مفهوم شهر، شهرهای نخستین، گسترش شهر، انواع شهرها، عرصه های زندگی شهری، ویژگی های شهر، پدیده های شهرنشینی، شهرسازی، سازماندهی فضا

در شهرها، معماری شهرها، اصطلاحات هنر معماری آورده شده است؛ همچنین کتاب با صدها عکس رنگی و سیاه و سفید از شهرهای مختلف و آثار مشهور آنها همراه است. فهرست منابع مربوط به شهرهای معرفی شده در هر حرف الفبا، در پایان همان قسمت آمده است.

دانشنامه کشورهای جهان

سعید بختیاری، چاپ اول، تهران، مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی گیتاشناسی، ۱۳۸۲، ۱۲۸ ص، خشتی

کتاب حاضر حاوی خلاصه ای از تازه ترین آمارها و اطلاعات عمومی در زمینه اوضاع سیاسی، اقتصادی و اجتماعی ۱۹۵ کشور جهان است که در قالب جدول های اطلاعاتی و نقشه درج شده است. تنظیم مطالب بر اساس الفبای نام کشورها است. در پایان، چند نقشه رنگی از قاره ها و تقسیمات ایران به چاپ رسیده است. اطلاعاتی که برای هر کشور فراهم آمده از این قرارند: نام رسمی و محلی کشور، موقعیت جغرافیایی، پایتخت، تاریخ استقلال، روز ملی، نوع حکومت، رئیس حکومت، رئیس دولت، قوه مقننه، مساحت، جمعیت، تراکم جمعیت، میزان رشد طبیعی جمعیت، توزیع سنی، جمعیت شهری، میزان باسواد، تعداد پزشک، نژاد، دین، زبان، واحد پول، تولید ناخالص ملی، سرانه تولید ناخالص ملی، نرخ تورم، نیروی کار، میزان بیکاری، واردات، صادرات و جهانگردی. گفتنی است آمار و اطلاعات این کتاب حداقل مربوط به سال ۱۹۹۵ و حداکثر مربوط به سال ۲۰۰۲ است.

تاریخ مبارک شاهی

یحیی بن احمد سرهندی، چاپ اول، تهران، اساطیر، ۱۳۸۲، ۲۸۸ ص، وزیری
کتاب حاضر که در سال ۸۲۸ هـ. ق در هند، به زبان فارسی، به رشته تحریر درآمده و در سال ۱۹۳۱ در کلکته تصحیح

و چاپ شده، یکی از منابع دست اول تاریخی برای اواخر دوران حکومت غوریان در شرق ایران و بخش عمده تاریخ سلاطین دهلی از قرن ششم تا نهم هجری قمری است. خاستگاه سلاطین یاد شده، غلامان و امیران ترک در دربار غوریان بودند که در اواخر قرن ششم هجری قلمرو خود را از لاهور به نواحی شمالی هند و گاهی تا شمال دکن توسعه بخشیدند و با مرکزیت دهلی، طی دو قرن و نیم به حکمرانی پرداختند تا این که عاقبت به دست مغولان هند (بازماندگان تیمور ... بایریان) منقرض شدند. کتاب با ذکر ای از دوران سلطنت معزالدین محمد غزنوی از پادشاهان مشهور غوری آغاز می شود؛ سپس نحوه قدرت گیری و حکومت قطب الدین ایبک تشریح می گردد. قطب الدین که در اصل از غلامان ترک آسیای مرکزی بود و در دربار غوریان به مدارج سپهسالاری و امیری سپاه رسید، آغازگر حکومت سلاطین دهلی بود. محتوای کتاب را اخبار جنگ ها، لشکرکشی ها، پیروزی ها و شکست ها، دست به دست گشتن قدرت و سرنوشت سلاطین دهلی تا زمان نگارش کتاب (۸۳۸ ق) تشکیل می دهد. سلاطینی که اخبار آنها در این اثر آمده بیست و شش تن است که به چند سلاله از امرای ترک دربار غوری منتسب بودند و شامل چند خانواده و شاخه مختلف می شدند. متن اصلی کتاب با نمایه اسامی و مکان ها و فهرست مطالب و مقدمه ای به زبان انگلیسی پایان می پذیرد. کتاب حاضر از چاپ اصلی هند افسست شده است.

دانشنامه ایرانشناسی (برگزیده مقالات تحقیقی درباره تاریخ، تمدن و فرهنگ ایران)

مجتبی انوری، شیرین محمدلی، چاپ اول، تهران، ستاوند یزد، ۱۳۸۲، ۴۲۲ ص، وزیری
جلد نخست از دانشنامه ایران شناسی حاوی گزیده مقالات نویسندگان ایرانی و خارجی در باب مباحث و موضوع های

مرتبط با تاریخ تمدن و فرهنگ ایران، همچنین سرگذشت ایران شناسان، شعرا، ادبا، ریاضی دانان، موسیقی دانان، مورخان و دیگر شخصیت‌های فرهنگی است که به ترتیب الفبای فارسی مداخل تنظیم شده است. جلد نخست حاوی ۳۹ مقاله است که ذیل ۲۶ مدخل (حروف الف و ب) و با این عناوین به طبع رسیده است: آب در ایران باستان؛ آب در آیین ایران باستان؛ آب و آبیاری در ایران؛ ابن سینا؛ نگاهی به زندگی نامه ابن سینا؛ اخلاق ایرانیان؛ اخلاق در ایران باستان؛ اخلاق ایرانیان؛ ادبیات ایران؛ ادبیات ایران؛ اهمیت و ارزش ادبیات ایران؛ احمد آرام؛ احمد آرام را بشناسید؛ احمد آرام یک فرهنگی انقلابی؛ نگاهی به زندگی نامه و کتاب‌شناسی استاد احمد آرام؛ ارتش در ایران؛ ارتش در ایران؛ ارموی، صفی‌الدین؛ صفی‌الدین ارموی (موسیقیدان برجسته ایرانی)؛ اقبال، عباس؛ عباس اقبال؛ آموزش و پرورش در ایران؛ آموزش و پرورش در ایران؛ آموزش و پرورش در ایران؛ اندرزنامه در ایران باستان؛ اندرز یا حکمت عملی در ادبیات پهلوی؛ اهوازی، علی بن عباس؛ علی بن عباس اهوازی - پزشک معروف ایرانی؛ ایرانشهر؛ نگاهی به زندگی نامه ایرانشهر؛ ایران و ایران شناسی؛ ایرانویج؛ ایرانویج خاستگاه ایرانیان؛ ایران و ایران شناسی؛ آیینه‌کاری در ایران؛ آینه و سرگذشت آن؛ باربد؛ باربد (شاعر و نغمه پرداز ایرانی)؛ بازی‌های ایرانی؛ بانک و بانکداری در ایران؛ بدیع، امیرمهدی؛ براون، ادوارد؛ ادوارد براون و خدمات او به ایران؛ برکشلی، مهدی؛ مهدی برکشلی (محقق و موسیقی دان معاصر)؛ بوزجانی، ابوالوفا محمد؛ بوزجانی (ریاضی دان و منجم معروف ایرانی)؛ بویس، مری؛ نگاهی به زندگی نامه پروفیسور مری بویس؛ بهار،

ملک الشعرا؛ ستایشگر آزادی؛ پادشاه شعر؛ بهزاد حسین؛ نگاهی به زندگی نامه استاد شعر نقاشی؛ گفت‌وگو با استاد حسین بهزاد؛ بنان، غلامحسین؛ غلامحسین بنان؛ بیرونی، ابوریحان؛ بررسی کوتاهی در مقام و روش علمی ابوریحان بیرونی؛ بیرونی و بنیانگذار علم زمین‌پیمایی؛ عصر بیرونی. گفتنی است برخی مقالات با طرح‌ها و عکس‌هایی مرتبط با موضوع و یا آثاری از معرفی شدگان همراه است.

✧ ابومسلم‌نامه و نقش آن در تاریخ اجتماعی عصر صفوی
محبوب وزیری، چاپ اول، تهران، نشر بقیه، ۱۳۸۲، ۲۶۶ ص، رقعی
نویسنده در این نوشتار کوشیده است جایگاه و نقش داستان حماسی ابومسلم‌نامه را در فرهنگ عامه و تاریخ اجتماعی ایران عصر صفوی روشن سازد. کتاب، از مقدمه، پنج فصل، نتیجه‌گیری و چند پیوست تشکیل شده است. بخشی از مقدمه کتاب به نقد و بررسی منابع اختصاص دارد که در آن منابع تاریخی، داستانی، ادبی، دینی و تحقیقات جدید مورد استفاده نویسنده معرفی و ارزیابی شده‌اند. در فصل اول پس از اشاره‌ای به مفهوم تاریخ اجتماعی و تاریخچه ظهور آن، تلاش شده مفهوم تاریخ اجتماعی عصر صفوی تبیین گردد. در فصل دوم، پیشینه تاریخی ابومسلم و ابومسلم‌نامه، قبل از عصر صفوی بازگو می‌شود و طی آن از شخصیت ابومسلم و ظهور نخستین آثار مکتوب درباره او و استقبال عمومی از این شخصیت تاریخی و جایگاه این قصه به عنوان داستانی حماسی-تاریخی، در فرهنگ مردمی ایران پیش از صفویه سخن می‌رود. در این فصل همچنین ابوطاهر طرطوسی و ابومسلم‌نامه او معرفی می‌شود. در فصل سوم، موضوع قهوه‌خانه و قصه‌خوانی و نقلی و گسترش آن در جامعه صفوی مطرح شده

است. در فصل چهارم ابومسلم‌نامه از جنبه زمانی، مکانی و شخصیت‌پردازی بررسی شده، افزون بر آن، در این فصل از طبقات اجتماعی که در ابومسلم‌نامه از آنها ذکری به میان آمده، سخن رفته است. در فصل پنجم، موضوع تحریم داستان ابومسلم‌نامه، پیامدهای آن، برخورد فقها و صوفیان با ابومسلم‌نامه و ظهور مجدد این داستان از دوره شاه عباس اول و نقش و کارکرد آن در ظهور مجددش بررسی و تبیین می‌شود. نویسنده در پایان کتاب تحت عنوان نتیجه نتایج تحقیق را برمی‌شمرد. در ضمیمه کتاب، گزیده‌هایی از چند داستان ابومسلم آورده شده است. صفحات پایانی به کتاب‌شناسی و نمایه اسامی اختصاص دارد. گفتنی است ابومسلم‌نامه، یکی از داستان‌های حماسی و عامیانه ایرانی است که تحت تأثیر زندگی و اقدامات و سرنوشت ابومسلم خراسانی شکل گرفته و در طول تاریخ، با تغییر روایت‌ها و فراز و فرود بسیار توأم بوده است.

✧ آیت‌الله حاج شیخ عطاءالله اشرفی اصفهانی
چاپ اول، تهران، وزارت اطلاعات، مرکز بررسی اسناد تاریخی، ۱۳۸۲، ۲۵۴ ص، وزیری
بیست و پنجمین کتاب از مجموعه یاران امام به روایت اسناد ساواک حاوی اسناد ساواک درباره شهید محراب، آیت‌الله عطاءالله اشرفی اصفهانی است. در این کتاب، متن حرفه‌چینی شده اسناد در کنار تصویر آنها به طبع رسیده، در پانویس‌ها توضیحات مربوط به اسامی و رویدادهای مندرج در متن آمده است. در ابتدای کتاب زندگی نامه و اقدامات مهم آیت‌الله اشرفی اصفهانی ذیل این عناوین بازگو شده است: ولادت (۱۳۲۲ق/ ۱۲۸۱ش- خمینی شهر اصفهان)؛ اعقاب و نسب؛ مراحل تحصیل؛ هجرت به حوزه علمیه قم؛ دوران اقامت در قم؛ اعزام به باختران؛ فعالیت‌های سیاسی شهید

اشرفی اصفهانی؛ امامت جمعه باختران؛ نقش شهید اشرفی اصفهانی در دفاع مقدس؛ فعالیت های فرهنگی و اجتماعی شهید اشرفی اصفهانی؛ ویژگی های اخلاقی؛ شهادت (۱۳۶۱)، حمله تروریستی منافقین به شهید اشرفی اصفهانی در محراب مسجد کرمناشاه). در پایان، نمایه اسامی، عکس هایی از شهید اشرفی اصفهانی و تصاویری از اسنادی که در زیر نویس ها به آنها ارجاع داده شده، آمده است.

◇ تاریخ شفاهی گروه ابوذر

رزا ناظم، چاپ اول، تهران، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۸۲، ۲۶۸ص، رقعی در سال ۱۳۵۱، چند تن از دانش آموزان دبیرستانی در شهر نهاوند که فعالیت های مذهبی خود را از جلسات قرآن، هیأت های مذهبی، انجمن دینی دانش آموزی و نظایر آن آغاز کرده بودند، به تدریج گروهی مخفی علیه رژیم پهلوی به نام گروه ابوذر تشکیل دادند که مبارزاتشان مبتنی بر مشی مسلحانه بود. معرفی این گروه و زمینه های شکل گیری، ساختار تشکیلاتی و چگونگی پی بردن ساواک به فعالیت آنها، دستگیری، محاکمه و شهادت رهبران آن از زبان برخی اعضا و عده ای از دوستداران آنها به شیوه تاریخ شفاهی و مصاحبه در این کتاب فراهم آمده و در چهار بخش تدوین شده است. در پیش گفتار سخنی درباره شکل گیری فعالیت های مبارزاتی در ایران، قیام پانزده خرداد، سازمان ها و گروه های چریکی و کلیاتی درباره شهر نهاوند آمده است. در بخش نخست زندگی نامه اعضای اصلی و عملیاتی گروه ابوذر و همچنین آقای محمد طالبیان به عنوان عالم و هدایتگر فکری-اعتقادی گروه بیان شده است. در بخش دوم از فعالیت ها و جلسات اولیه در مساجد و سپس جلسات خصوصی و در نهایت از فعالیت های فکری-اعتقادی در مدارس یاد شده و در ادامه به اندیشه ها و چهره های

مهم و مؤثر روحانیت مبارزه به رهبری امام خمینی (ره) و همچنین نقش اندیشه های دکتر علی شریعتی اشاره رفته است. در پایان این بخش به زمینه ها، انگیزه ها، رهبری، تشکیلات و مبانی اعتقادی گروه ابوذر توجه شده است. در بخش سوم تحت عنوان اقدامات و عملیات، به ترتیب زمانی از چگونگی انجام عملیات مختلف گروه یاد شده است. این سیر تا عملیات ۱۳۵۲/۴/۲۵ در قم (خلع سلاح پاسبان شهربانی) که منجر به دستگیری تیم عملیاتی و سایر اعضا و مرتبین گروه شد، ادامه می یابد. در بخش چهارم از چگونگی و مراحل دستگیری، زندان و شهادت اعضای گروه سخن به میان آمده است. در صفحات پایانی، گاهشمار حوادث مهم ایران از سال ۱۳۲۰ تا انقلاب اسلامی، فهرست منابع، تصاویر و نمونه هایی از اسناد و سرانجام فهرست اعلام به چاپ رسیده است.

◇ شهید آیت الله دکتر محمد مفتاح

چاپ اول، تهران، وزارت اطلاعات، مرکز بررسی اسناد تاریخی، ۱۳۸۲، ۶۵۶ص، وزیری بیست و ششمین مجلد از مجموعه یاران امام به روایت اسناد ساواک، حاوی اسناد ساواک درباره شهید آیت الله دکتر محمد مفتاح است. در این کتاب، متن حروفچینی شده اسناد در کنار تصویر اصل سند به طبع رسیده با زیرنویس هایی درباره افراد یا رویدادهای مهم مندرج در سند همراه است. کتاب با خلاصه ای از زندگی، آثار، اقدامات و اندیشه های شهید مفتاح آغاز می شود، سپس اسناد مذکور به چاپ می رسد. شهید مفتاح در سال ۱۳۰۸ در شهر همدان و در خانواده ای روحانی متولد شد و پس از سال ها تلاش در زمینه تحصیل و مبارزات سیاسی، در سال ۱۳۵۸ به دست منافقین به شهادت رسید. در صفحات پایانی، عکس هایی از شهید مفتاح و نمایه اسامی آمده است.

◇ شهید حجة الاسلام فضل الله مهدیزاده محلاتی چاپ اول، تهران، وزارت اطلاعات، مرکز بررسی اسناد تاریخی، ۱۳۸۲، ۶۴۶ص، وزیری شهید حجت الاسلام فضل الله مهدی زاده محلاتی، یکی از یاران امام خمینی (ره) در مبارزه با رژیم شاه بود. در این کتاب مجموعه ای از اسناد ساواک-نزدیک به هزار برگ سند- درباره شهید محلاتی چاپ شده است. کتاب حاضر جلد نخست از این مجموعه است که سیر مبارزات نامبرده را از سال ۱۳۳۰ تا اوایل ۱۳۴۹ نشان می دهد. کتاب با زندگی نامه کوتاه و شرح مختصری از اقدامات و آثار شهید محلاتی آغاز می شود که شامل این عناوین است: تولد، (هجدهم تیر ۱۳۰۹- محلات)، ورود به حوزه علمیه قم (۱۳۲۴-۱۳۴۰ش)، تشکیل خانواده، هجرت به تهران (۱۳۴۰-۱۳۶۴)، مبارزات سیاسی، همکاری با فدائیان اسلام، حمایت از فلسطین همگام با آیت الله کاشانی، مقابله با جریان انحرافی، لایحه انجمن های ایالتی و ولایتی، لوایح ششگانه (انقلاب سفید)، فاجعه مدرسه فیضیه، دستگیری امام خمینی (ره)، مقاله روزنامه اطلاعات، کاپیتولاسیون، دستگیری مجدد، اعتراض به جشن تاجگذاری، جشن های ۲۵۰۰ساله، تشکیل جلسات هفتگی، آخرین دستگیری، در آستانه انقلاب اسلامی، مسئولیت های پس از انقلاب: معاون کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، نماینده امام (ره) و سرپرست صندوق تعاون اصناف، اولین نماینده امام و سرپرست حجاج ایرانی در سال ۱۳۵۸، نماینده امام در شورای عالی حج و اوقاف، دبیر کل جامعه روحانیت مبارز، نماینده مردم محلات در اولین دوره مجلس، نماینده امام در سپاه پاسداران. شهید محلاتی در سال ۱۳۶۴ در هواپیمایی که عازم اهواز بود، بر اثر اصابت موشک های عراقی به

شهادت رسید. در صفحات پایانی، نمایه اسامی و عکس‌هایی از شهید محلاتی چاپ شده است.

◊ عالم جاویدان استاد شهید مرتضی مطهری چاپ اول، تهران، وزارت اطلاعات، مرکز بررسی اسناد تاریخی، ۱۳۸۲، ۲۲۸ ص، وژیروی سی و یکمین کتاب از مجموعه یاران امام به روایت اسناد ساواک حاوی اسناد ساواک درباره شهید مرتضی مطهری است. در ابتدای کتاب، زندگی‌نامه و شرح کوتاهی از فعالیت‌های علمی و فرهنگی و سیاسی شهید مطهری ذیل این عناوین آمده است: تولد (۱۲۹۸- فریمان- خراسان)، در وصف پدر، تحصیل و فراگیری علوم در مشهد و قم، طرح ایدئولوژی اسلامی، تنوع مطالعات، آشنایی با نهج البلاغه، در محضر آقا نجفی قزوینی، آشنایی با مکاتب مادی جدید، آشنایی با علامه طباطبایی، ازدواج، مهاجرت به تهران، تدریس در دانشگاه، سفرهای تبلیغی، مقابله با ناسیونالیسم منفی، فعالیت‌های سیاسی- مبارزاتی، فدائیان اسلام، دعوت‌نامه شاه، همکاری با هیئت‌های مؤتلفه اسلامی، وکالت از سوی امام خمینی در سال ۱۳۴۷، کمک به فلسطین، رد صلاحیت توسط ساواک، حادثه فیضیه در سال ۱۳۵۴، تحت مراقبت کامل ساواک، جشن‌های ۲۵۰۰ ساله، آزار و اهانت ساواک، فوت پدر، ممنوعیت خروج از کشور، انجمن فلسفه ایران، سازمان دادن به مجامع روشنفکری، ایستادگی در برابر التقاط، سازمان دادن به روحانیت مبارز، رابط بین امام و گروه‌های مبارز، تلاش در جهت پیشبرد اهداف انقلاب، شورای انقلاب، تحصن دانشگاه تهران، کمیته استقبال، ترور قره‌نی، شهادت در ۱۳۵۸ در اثر ترور منافقین، کارنامه علمی، آثار مکتوب، راهنمایی پایان‌نامه‌ها،

مقالات، نوارهای سخنرانی، در بخش دوم، اسناد ساواک درباره شهید مطهری آمده که مانند دیگر کتاب‌های این مجموعه، متن حروفچینی شده در کنار تصویر متن اصلی قرار گرفته و یادداشت‌هایی به صورت زیرنویس درباره اسامی و رویدادهای مندرج در اسناد آمده است. در پایان، نمایه اسامی و عکس‌هایی از شهید مطهری چاپ شده است.

◊ انقلاب اسلامی در مقایسه با انقلاب‌های فرانسه و روسیه

منوچهر محمدی، چاپ اول، قم، دفتر نشر معارف، ۱۳۸۲، ۳۸۰ ص، وژیروی نویسنده در کتاب حاضر به بررسی و تطبیق انقلاب اسلامی با انقلاب‌های روسیه و فرانسه پرداخته است. او سعی کرده ابتدا همگونی‌های انقلاب‌های تحت بررسی را مشخص کند و براساس آن، کلیت چارچوب تئوریک خود را مورد نقد قرار دهد. آنگاه سعی می‌کند ناهمگونی‌ها را شناسایی و علت‌یابی کند تا از این طریق انقلاب‌ها را از یک‌دیگر متمایز سازد. کتاب از سه فصل تشکیل شده است. در فصل اول حوزه و قلمرو مطالعه و چارچوب موضوع مورد بحث تبیین می‌شود. در این فصل، سه مرحله برای انقلاب متصور شده است: ۱. اوضاع سیاسی- اجتماعی قبل از انقلاب ۲. عوامل پیروزی انقلاب ۳. بعد از پیروزی انقلاب (مرحله سازندگی). در این فصل همچنین به برخی آفت‌های انقلاب نیز اشاره شده است. در فصل دوم که به بررسی اوضاع سیاسی- اجتماعی قبل از انقلاب اختصاص یافته، سه انقلاب ایران، فرانسه و روسیه از منظر شاخص‌هایی چون قدرت سیاسی، شرایط اقتصادی، قدرت نظامی، حمایت بین‌المللی، مدیریت سیاسی، مشارکت مردمی، رهبری، ایدئولوژی بررسی تطبیقی می‌شوند. فصل سوم به مرحله سوم

انقلاب‌ها، یعنی بعد از پیروزی اختصاص دارد. در این فصل نیز سه انقلاب یاد شده، از جنبه فعالیت گروه‌های سیاسی و مراحل چیرگی بر قدرت و استقرار دولت جدید (پس از انقلاب) بررسی مقایسه‌ای می‌شوند. آخرین مطلب کتاب به جمع‌بندی و نتیجه‌گیری اختصاص دارد. در صفحات پایانی فهرست منابع آمده است.

◊ دارالفنون تبریز (دومین مرکز آموزش عالی ایران) صمد سرداری نیا، چاپ اول، تبریز، ندای شمس، ۱۳۸۲، ۱۰۸ ص، وژیروی نگارنده در کتاب از چگونگی تأسیس دارالفنون تبریز، (مؤسسه آموزش عالی در دوران قاجاریه)، ادامه کار و فرجام این مؤسسه سخن می‌گوید: دارالفنون در تبریز که در دوران ولایعهدی مظفرالدین میرزا به سبک دارالفنون تهران، در شهر تبریز تأسیس گردید، نخستین مدرسه عالی جدید در آذربایجان و دومین مدرسه عالی در ایران بود که به نام‌های دارالفنون، مظفری و مظفریه نامیده می‌شده است و هر سال حدود ۵۰-۷۰ نفر شاگرد می‌پذیرفته که تعدادی از آنها به طور رایگان و شبانه‌روزی تحصیل می‌کرده‌اند. این مدرسه عالی، سهم ارزنده‌ای در تربیت نسلی از روشنفکران آذربایجان داشته ... موضوعات کتاب عبارتند از: دارالفنون یا مدرسه مظفریه، دارالفنون تبریز در خاطرات سلیمان خان، رشته‌های تحصیلی، مدیران و مدرسان دارالفنون تبریز، میرزا حسن رشیدی و دارالفنون، شاگردان دارالفنون، ورقه ارگان دارالفنون و نخستین نشریه دانشگاهی تبریز، ایرج میرزا، افتتاح دوم، میرزا محمد ندیم باشی، میرزا جهانگیر خان ناظم‌الملک، پایان کار دارالفنون، برخی از فارغ‌التحصیلان دارالفنون تبریز و فکر تأسیس دارالفنون. در پایان کتاب به پیشینه تدریس زبان ترکی در مدارس آذربایجان اشاره شده است.

◇ جنبش حزب الله لبنان، گذشته و حال

مسعود اسداللهی، چاپ اول، تهران، پژوهشکده مطالعات راهبردی، ۱۳۸۲، ۲۹۲ص، رقعی

موضوع کتاب حاضر، بررسی مواضع و عملکردها، مشی و تحولات حزب الله در دو دهه هشتاد و نود میلادی و عوامل مؤثر بر گرایش های این حزب است. کتاب از پنج فصل تشکیل شده است. در فصل نخست، با توجه به نظریه های اقدام جمعی، موضوع اقدام جمعی در میان گروه های اسلام گرا مطرح می شود؛ آن گاه با استفاده از چارچوب نظری مذکور، مدل یا شیوه تحلیلی خاص برای تبیین علل و عوامل مؤثر بر گرایش های حزب الله در دو دهه عمر این حزب، طرح شده است. در فصل دوم، عملکرد و مواضع حزب الله در دهه هشتاد میلادی و علل و عوامل مؤثر بر آنها بررسی می شود. ویژگی عملکرد این دوره حزب الله، کاربرد اعمال قهرآمیز در برخورد با دشمن بود. در فصل سوم عوامل تسهیل کننده گرایش حزب الله به اعمال قهرآمیز بر شمرده شده که عبارتند از: تجاوز نظامی اسرائیل به لبنان؛ جنگ داخلی لبنان؛ محرومیت و فقدان عدالت اجتماعی؛ مداخله کشورهای غربی در لبنان؛ جنگ سرد و منازعات منطقه ای؛ اقتدار سازمانی و رهبری؛ آموزه های انقلاب اسلامی ایران. فصل چهارم به بررسی مواضع و عملکردهای حزب الله در دهه نود میلادی مقایسه آن با مواضع عملکردهای این حزب در دهه هشتاد اختصاص دارد. ویژگی عملکرد مواضع حزب الله در دهه نود، واقع بینی، اصلاحات درونی، مشارکت در نظام سیاسی و فعالیت های سندیکایی، تحول در روش های تبلیغاتی حزب الله بیان شده است. در این فصل همچنین مواضع عملی حزب الله ارزیابی و بررسی می شود.

نویسنده در فصل پایانی از دلایل تغییر مواضع و عملکرد قهرآمیز دهه هشتاد حزب الله که در دهه نود به مواضع منطقی و واقع بینانه بدل شد، یاد می کند که عبارتند از: تحولات ایران؛ پایان جنگ سرد؛ احیای مذاکرات صلح اعراب و اسرائیل؛ تحولات تشکیلاتی؛ هیمنه سوریه بر لبنان؛ پیمان طائف و احیای نظام دموکراسی اجتماعی. کتاب با نتیجه گیری و فهرست منابع به پایان می رسد.

◇ جهانی شدن فرهنگی: آزمون برای تمدن ها
ژرار لوکر، مترجم: سعید کامران، چاپ اول، تهران، وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۸۲، ۴۸ص، وزیری

موضوع کتاب حاضر، بررسی فرایند تاریخی پدیده جهانی شدن است. نویسنده با تحلیل سیر تاریخی و تحولات مهم جوامع و تمدن های مختلف سرزمین ها و مردم متعدد، تلاش می کند نشان دهد که انسان ها از چه زمانی قدم در مسیر جهانی شدن گذاشته اند، چه تغییرات و تحولاتی زمینه ساز این روند شده و این پدیده چه مسیری را طی کرده است. البته مقصود نویسنده، جهانی شدن فرهنگی است که از نظر وی با مفهوم جهانی شدن اقتصادی متفاوت و در قیاس با آن بسیار پیچیده تر و قدیمی تر است. وی می نویسد: ما بدون آن که متوجه باشیم در حال گذار از دنیای انزوای فرهنگی به دنیای دیگر هستیم که روابط میان-فرهنگی در آن حاکم است و از دورانی که مشخصه آن استقلال فرهنگی جزیره گونه ای سستی است به دوران تعمیم روابط متقابل و ارتباطات قدم می گذاریم. بنابراین باید منظر بررسی و تحلیل خود را از جهانی شدن اقتصادی به جهانی بودن فرهنگی تغییر دهیم. نویسنده معتقد است جهانی شدن ابتدا از امپریالیسم آغاز شد. کشف سرزمین های جدید همچون آمریکا و استرالیا، کشف تمدن های شرقی، تهیه نقشه کامل جهان و به دست آمدن شناخت

جامع از کره زمین از قرون شانزدهم و هفدهم، جوامع انسانی را به سوی جهانی شدن سوق داد. وی پس از بررسی رفتار و منش فرهنگی تمدن های بزرگ آسیایی نسبت به همسایگان و دیگران، نقش تمدن های بزرگ را در روند جهانی شدن ارزیابی می کند. در ادامه از تولد و رشد اسلام شناسی، هنرشناسی، چین شناسی، علل ظهور و تکامل این شاخه های شرق شناسی و مستشرقان معروف سخن می گوید و نقش آنها را در سیر تاریخی جهانی شدن تبیین می کند. مباحث بعدی کتاب، بحث و بررسی در باب غرب شناسی شرقیان، همچنین رویکرد روشنفکران شرقی، ملل و تمدن های اسلام، هندی، چینی و ژاپنی نسبت به غرب و پدیده های غربی و به طور کلی مدرنیته و سرانجام نقش تعامل شرق و غرب، به ویژه روشنفکران آنها در جهانی شدن است.

◇ سیاست عباسیان

عزت الله رادمنش، چاپ اول، تهران، رسا، ۱۳۸۲، ۱۶۰ص، رقعی

نویسنده، کتاب را با طرح این دو سؤال آغاز می کند که چگونه، خلافت عباسی با آن همه فسق و فساد و تجمل و رفاه، ۵۲۴ سال تداوم داشت؟ و تمدن اسلامی در عصری چنین آبیخته به فساد و فتنور و سستی، چگونه و به دست چه کسانی به وجود آمد؟ نویسنده سپس در طول کتاب تلاش می کند اصول سیاست و ویژگی های حکومت داری و شیوه های حکومت گری عباسیان را که موجب حکومت طولانی آنها شد، شرح دهد. بدین منظور، شاخصه های سیاست عباسیان را با این موضوعات نقد و بررسی می کند: شناخت دقیق عباسیان از اوضاع و احوال زمان خود؛ همراهی و اتحاد با علویان؛ حکمت دانی، تأکید بر مشیت به جای نقش مردم؛ تفوق طلبی و شقاوت؛ تفرقه اندازی و نفاق افکنی؛ ماکیاولیسم؛

استفاده از اتهام‌ها و انگ‌های مختلف؛ سیاست داهیانه و مزورانه مأمون؛ تلاش برای مشروعیت بخشی به حکومت خویش؛ استفاده از شعارهای متناسب با شرایط و منافع خود؛ مستمسک ساختن نقش و اهمیت حرمین شریفین؛ نامگذاری‌ها، به ویژه با ترکیب کلمه الله؛ جشن‌های مذهبی؛ آیین دست بوسی؛ انضباط سخت و خشک دربار خلفا همچون درگاه خسرو؛ ازدواج‌های مصلحتی در جهت مشروعیت بخشی؛ نقش مردانی مزور و سیاسی همچون ابن فرات؛ خطبه‌های عباسیان؛ القاب؛ مجلس ندامت، رواج اندیشه صوفیانه؛ استفاده از حرابه مهدویت؛ اقتصاد و اتراف و افساد؛ عواید فراوان و خزائن سرشار از ثروت؛ کاخ‌ها؛ تجمل‌گرایی و نقابت دینی؛ نقش زنان ذی نفوذ؛ بردگان؛ علما و دانشمندان و متفکران.

◊ مسئله هویت ایرانیان امروز: ایفای نقش در

عصر یک تمدن و چند فرهنگ

فرهنگ رجبی، چاپ اول، تهران، نشر نی، ۱۳۸۲، ۲۶۴ ص، رقعی

نویسنده در این کتاب، هویت ایرانی را به مثابه رودخانه‌ای توصیف می‌کند که در بستری متشکل از ایران، اسلام، سنت، و تجدد و روزآمدی در جریان است. به گفته وی: هر آن کس و یا گروهی که این هویت پیچیده را تشویق کند مورد احترام ایرانی و در واقع قهرمان وی است. و هر آن کس که آنان را به وجهی مورد بی‌مهری قرار دهد، مورد بی‌توجهی ایرانیان قرار می‌گیرد. از طرفی در صورت جاری بودن این هویت در میان ایرانیان تولید عصیبت از یک سو و امکان تولید تمدنی از سوی دیگر از نتایج مستقیم آن خواهد بود. بدین سان، نویسنده یافته‌های پژوهش خویش را در شش گفتار فراهم می‌آورد. در گفتار اول مقوله هویت مطرح می‌شود و طی آن آرای چهار متفکر ایرانی در خصوص

هویت بررسی و ارزیابی می‌گردد. این چهار تن عبارتند از: ذبیح‌الله صفا، شاهرخ مسکوب، مرتضی مطهری، و عبدالکریم سروش. وی در معرفی مباحث بعدی کتاب خاطر نشان می‌کند: در گفتار دوم، از ایران بحث خواهد شد و این که چگونه دو عنصر فردیت عارفانه و تساهل و باز باز بودن فرهنگی پایه تفکر ایرانی را ریخت. در این گفتار در ابتدا از ایران به عنوان یک مفهوم و ریشه تاریخی آن بحث می‌کند و در ادامه از یک سو جایگاه دو مقوله فردیت عارفانه و تساهل را در ساختار سیاسی و به ویژه نهاد شاهی، به عنوان الگوی رفتار مناسب، مطرح می‌شود و از سوی دیگر به معنای این دو مقوله در ساختار دینی و اجتماعی، که همانا اندیشه مزدیسنا است، توجه می‌نماید. گفتار سوم به دیگر بستر رودخانه هویت ایرانی که همانا دین باشد، خواهد پرداخت. ایرانیان همیشه با دین رابطه‌ای نزدیک داشتند، از تعلیمات آموزش بخش دین بهره‌ها گرفته، حتی در تبویب و صیقل زدن به آنان سهیم بوده‌اند. نه فقط ایران زادگاه دین و وحدانی زردشتی، بلکه محل بروز آموزه‌های مانوی و مزدکی نیز بوده است... اکثر بانیان مکاتب مهم فلسفی، عرفانی و حتی فقهی در تاریخ اسلام، ایرانی و یا ایرانی تبار بوده‌اند. آنچه ایرانیان از دین اسلام برگرفتند همانا احیای یکتاپرستی و دیگری تأکید بر عدالت و برابری در قبال شریعت بود که بر همه امتیازات خونی، نژادی، قومی، محلی‌گرایی، و موروثی مهر باطل زد. در این گفتار ابتدا از دلایلی که ایرانیان به آیین گذشته خود پشت کردند صحبت می‌کند، سپس از آمدن اسلام و میراثی که برای ایرانیان به جای گذاشت، یاد می‌نماید، و در ادامه، کناکش ایرانیان با این دین جدید تحلیل می‌شود. در گفتار چهارم از بستر سنت یاد شده، بر

جنبه‌هایی از هویت ایرانی توجه می‌کند که بی‌تفاوت به ساختار سیاسی، دینی، و یا دیگر گرایش‌ها، با سماجت حضور خود را حفظ کرده‌اند و در رفتار هر روزه ایرانیان از جمله الگوی تغذیه، لباس پوشیدن، معماری، آرایش، و تزئین منزل اثرگذار بوده خود را نشان می‌دهند. دو عنصری که در سنت در ایران بسیار برجسته هستند، یکی اعتدال و میانه‌روی و دیگری فتوت و جوانمردی است. نحوه‌ای که این عناصر در میراث فکری و فرهنگی ایرانیان مصداق پیدا کرده‌اند، مورد بحث قرار خواهد گرفت. گفتار پنجم به جدیدترین میراث در حوزه تمدنی و فرهنگی ایرانیان اختصاص پیدا می‌کند. این میراث تجدد است که نه فقط از آن ایرانیان شده است که در واقع به الگوی غالب یا اسوه و یا به قول عبید زاکانی به مذهب مختار اندیشیدن و عمل کردن در این است که در همه حوزه‌های جغرافیایی جهان تجدد قرائت خاص خود را به جا گذاشته است، و جز این هم گریزی نیست، زیرا بدون قرائت بومی هیچ مقوله‌ای ریشه نخواهد گرفت. به راستی گوهر، بدایت و غایت تجدد چیست؟ اگر پیام اصلی تجدد آزادی است، مراد از آن چیست؟ آیا این تعریف که آزادی یک فرد جایی تمام می‌شود که آزادی دیگری آغاز می‌گردد می‌تواند بنیان دنیای جدید باشد؟ نتیجه این گفتار این است که آزادی بدون همراهی با عقلانیت در واقع به سرایشب نسبی‌گرایی و بی‌محتوایی و بی‌پایگی و بالاخره نیست‌گرایی خواهد انجامید. از طرفی آزادی بدون تولد انسان خودمختار به سختی امکان‌پذیر است. به همین دلایل سهم تجدد در هویت ایرانی همانا دو مقوله اساسی فردیت مسئول و آزادی معقول است، منتهی بومی شده آنها و نه وارداتی آنان. در گفتار ششم و یا

نهایی به این پرسش می پردازد که راه ترکیب ابتکارآمیز چهار بستر هویت ایرانی کدام است؟ آیا ایرانی می تواند با به خدمت گرفتن آنها در دنیایی جدید ایفای نقش کند؟

◊ همراه با سیاحان و جهانگردان و مسافران تاریخ محمود حکیمی، چاپ اول، تهران، آرون، ۱۳۸۲، ۵۲۴ص، وزیری

مجموعه همراه با جهانگردان و سیاحان که در چند جلد فراهم آمده حاوی گزیده ای از مشهورترین سفرنامه ها همراه با اطلاعاتی درباره سیاح و اهداف سفر او سایر اطلاعات دیگر است. جلد اول از چهار فصل تشکیل شده است. در فصل نخست، ابتدا انواع سفرها بر شمرده شده اند که عبارتند از: سفرهای: مذهبی، سیاسی، تخیلی، مهاجرت ها، نظامی، اکتشافی، علمی، سفر رایینسون کروزو، سفرهای گالیور، سفر دون کیشوت. سپس فواید دهگانه ای برای مطالعه سفرنامه ها توضیح داده شده است. فصل دوم به سفرهای مذهبی اختصاص دارد و شامل دو قسمت است: در قسمت اول پس از اشاره ای به اهداف مسافرت های پیامبران، از سفر دریایی حضرت نوح(ع)، سفر حضرت ابراهیم(ع)، کوچ حضرت لوط(ع)، سفر حضرت یعقوب(ع)، سفر حضرت یوسف(ع)، خروج موسی(ع) از مصر، و سفرهای رسول اکرم(ص) سخن می رود. قسمت دوم از فصل دوم به شرح تعدادی از سفرهای پیشوایان ادیان مختلف و فرهنگ های گوناگون جهان اختصاص دارد که طی آن، معروف ترین سفرهای مذهبی مصلحان و پیشوایان ادیان و فرهنگ های دیگر معرفی می شوند. در این قسمت همچنین چند سفرنامه معروف حج مانند سفرنامه ناصر خسرو، ابن جبیر، ابن بطوطه و آل احمد معرفی شده است. فصل سوم به سفرهای علمی اختصاص دارد و از چندین سفر و سفرنامه علمی

صحبت می شود که از این قرارند: سفرنامه فیثاغورث، سفرنامه گزنفون، سفرنامه های پزشکان، سفر علمی لینه، سفرهای کاپیتان هوک، سفر به فضا. در فصل چهارم به سفرهای نظامی پرداخته شده که از آن جمله اند: حمله اسکندر به ایران، حمله مغولان به ایران، جنگ های صلیبی، و شکست بزرگ ناپلئون.

◊ جمعیت فدائیان اسلام به روایت اسناد

احمد گل محمدی، چاپ اول، تهران، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۸۲، ۳۶۸ص، وزیری کتاب دو جلدی حاضر حاوی اسنادی است درباره جمعیت فدائیان اسلام که از دو بخش تشکیل شده است. بخش اول که حدود نیمی از صفحات جلد اول را تشکیل می دهد، مدخلی است پژوهشی حاوی تحقیقی درباره تاریخچه و فعالیت های جمعیت فدائیان اسلام که مشتمل بر این مباحث است: زمینه های شکل گیری جمعیت فدائیان اسلام، برخورد با کسروی، اعلام موجودیت جمعیت فدائیان اسلام، نخستین فعالیت ها و اقدامات، انتشار کتاب رهنمای حقایق، ترور رزم آرا و ملی شدن صنعت نفت، تعقیب و آزار جمعیت فدائیان اسلام، نخست وزیری مصدق و دستگیری نواب صفوی، تلاش برای بازسازی جمعیت، فدائیان اسلام پس از کودتای ۲۸ مرداد، شهادت رهبر و اعضای برجسته فدائیان اسلام. بخش دوم شامل اسناد است که تصویر اصل آنها چاپ شده است. بخش عمده اسناد را گزارش های مأموران شهربانی و دیگر سازمان های نظامی درباره عملکرد و اقدامات جمعیت فدائیان اسلام و رهبران و اعضای فعال این جمعیت تشکیل می دهد. این گزارش ها، فعالیت های گوناگون جمعیت، به ویژه اجتماعات، سخنرانی ها، برگزاری مراسم سیاسی-مذهبی. بخش دیگر اسناد، مکاتبات بین سازمان های مختلف به ویژه

شهربانی، وزارت کشور، وزارت جنگ، فرمانداری نظامی و نخست وزیری درباره فعالیت های جمعیت فدائیان اسلام است. اعلامیه ها و بیانیه های گوناگون جمعیت فدائیان اسلام، بخش دیگر اسناد را تشکیل می دهد. در این مجموعه همچنین اسنادی از بازجویی ها و محاکمات اعضای جمعیت فدائیان اسلام، نیز آمارهای مختلف درباره اعضای جمعیت، اسناد تشخیص هویت، گزارش های وابسته های سیاسی و نظامی ایران در کشورهای خارجی و بریده جراید مختلف به چشم می خورد. در جلد اول این مجموعه (کتاب حاضر)، تعداد ۱۶۶ سند به چاپ رسیده است.

◊ زندگی نامه سیاسی شهید رجایی

سجاد راغی، چاپ اول، تهران، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۸۲، ۳۳۲ص، وزیری نویسنده در کتاب حاضر، زندگی سیاسی و مبارزات شهید محمدعلی رجایی قبل از انقلاب اسلامی و عملکرد سیاسی و اجرایی او پس از پیروزی انقلاب اسلامی را به صورت مستند شرح داده است. کتاب از دو بخش کلی تشکیل شده است. بخش اول متشکل از دو فصل و سه گفتار است. در فصل اول، حیات فردی و اجتماعی شهید رجایی ترسیم شده و در فصل دوم، مبارزات وی از دهه ۱۳۲۰ تا پیروزی انقلاب اسلامی بازگو شده است. بخش دوم شامل سه فصل و چند گفتار است. در فصل اول از بخش دوم، شرح حال وی از پیروزی انقلاب تا نخست وزیری بازگو می شود. در فصل دوم از بخش دوم، دوران نخست وزیری با اشاره به مسائل و رخداد های مهم آن دوره بررسی و ارزیابی شده است. در فصل سوم، نویسنده دوره کوتاه ریاست جمهوری، شهادت، اندیشه ها و دیدگاه های شهید رجایی و رابطه وی با امام(ره) را مورد توجه قرار می دهد. کتاب با نمونه هایی از اسناد، عکس هایی

از شهید رجایی در مراحل مختلف زندگی و مسئولیت‌های پس از انقلاب، فهرست منابع و نمایه اسامی به پایان می‌رسد.

◊ تاریخ حکم آباد تبریز

کریم میمنت‌نژاد، چاپ اول، تبریز، فن افزار، ۱۳۸۲، ۳۲۰ ص، وزیری

حکم آباد نام محله ای کهن از محلات شهر تبریز است در زمان ناصرالدین شاه قاجار. این کتاب حاوی اطلاعاتی است درباره پیشینه تاریخی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی محله حکم آباد که در شش فصل سامان یافته است. در فصل نخست از وجه تسمیه حکماوار و حکم آباد، موقعیت جغرافیایی، جمعیت، دروازه‌ها، میدان‌ها و برخی محله‌های کوچک، وسایل نقلیه و بناهای قدیمی حکم آباد صحبت شده است. در فصل دوم تلاش شده تصویری از حیات اجتماعی و شیوه زندگی مردم در این مجلد به دست داده شود. این فصل شامل این مطالب است: ساختار اجتماعی و فولکلوریک منطقه در گذشته، جامه‌ها و شیوه تهیه آنها، مشاغل عمده و راه‌های امرار معاش اهالی، سطح سواد و آگاهی، خصوصیات و باورها، مساجد، حل اختلاف‌ها، طبابت و طبیبان، بازی‌های کودکان، شیوه میهمان‌داری و غذاهای سنتی، اعیاد، عزاداری، مراسم ازدواج، لوطیان محل. فصل سوم به بررسی نقش حکماوا (حکم آباد) در اقتصاد آذربایجان، بررسی امتیازات کشاورزی منطقه و تاریخچه قنات‌ها اختصاص دارد. در فصل چهارم تاریخ سیاسی و حوادث مهم منطقه، حکماوا با این عناوین بازگو می‌شود: وقایع انقلاب مشروطه در محله حکماوا، حکماوا در زمان حکومت فرقه دموکرات آذربایجان، زمینه‌های انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی در حکماوار. فصل پنجم درباره نویسندگان و فرهیختگان حکماوار است که عبارتند از: سید احمد کسروی

(تبریزی)، حاج فیروز رنجبر، حاج علی عطاییه (نجار اوغلو)، دکتر محمدحسین سرورالدین و چند تن دیگر. در آخرین فصل وضعیت حکم آباد امروز (آن چنان که در سال ۱۳۸۱ ش بوده)، توصیف شده است. مطالب کتاب با فهرست منابع و نمایه اسامی به پایان می‌رسد.

◊ جامعه‌شناسی کاربردی عشایری

سیاوش محمودی بختیاری، چاپ اول، اهواز، مه‌زیار، ۱۳۸۲، ۲۲۸ ص، وزیری

کتاب حاضر حاوی اطلاعاتی است درباره جامعه عشایری کشور. این اطلاعات در شش فصل تدوین شده است. در بخش اول که به کلیات اختصاص یافته، برخی اصطلاحات و مفاهیم توضیح داده می‌شود که عبارتند از: طایفه، ایل، اجاق، آتش، خانوار، خانواده، تیره، جامعه عشایری، عشایر خوزستان، جامعه عشایری بختیاری، قلمرو. در بخش دوم که بهون (سیاه چادر) نام گرفته، ویژگی‌ها و مشخصات زندگی و جامعه عشایری تشریح شده است. مباحث این بخش بدین قرار است: کوچ، عوامل کوچ، تعلیم و تربیت در عشایر بختیاری، گسترده چادر، همگونی‌ها، جامعه شهری بختیاری، طبقه‌بندی اجتماعی در عشایر بختیاری، ازدواج و زناشویی، زمان و مراحل ازدواج، زبان، ضرب‌المثل‌ها، تبار، وابستگی فرد به تیره، اعتقاد به طالع و ستاره، واحد کشاورزی (زمین)، اموات، اسامی، محلی برخی از درختان و گیاهان منطقه بختیاری، جمعیت، اشارات، تعداد خانوار و جمعیت تیره‌بندی‌ها. در بخش سوم برخی افسانه‌ها و داستان‌های عامیانه عشایر گرد آمده است. بخش چهارم به معرفی عشایر از منطقه الوار گرمسیری و برخی ویژگی‌های خاص آنها اختصاص دارد. بخش پنجم درباره عشایر بهمئی با این موضوعات است: خانواده، ازدواج، جهیزیه، شیربها، درگیری‌ها و

ستیزها، آرایش نظامی در جنگ، حل و فصل و نزاع، نزاع بهمئی‌ها و جانکی‌ها، گیاهان محلی منطقه بهمئی، گویش، اعتقادات سنتی، اقتصاد عشایر بهمئی، جمعیت عشایری، دین و مذهب، لباس، بهداشت، علائق، روان‌شناسی اجتماعی، تقسیمات عشایر بهمئی، تقسیم‌بندی دام، زبان و لهجه، کوچ، عشایر بهبهان، عشایر عرب‌زبانان، وضعیت دام و مرتع در مناطق عشایری خوزستان، تغییرات در عشایر، مشکلات بهداشتی و درمانی عشایر. آخرین بخش کتاب به ادبیات عشایر اختصاص دارد. این بخش از دو قسمت تشکیل شده است. در قسمت اول نمونه‌هایی از اشعار و آثار ادبیات فارسی که در آنها از عشایر سخن رفته، ذکر شده و در قسمت دوم نمونه‌هایی از اشعار و سروده‌های رایج در میان عشایر درج گردیده است. کتاب با نتیجه‌گیری به پایان می‌رسد.

◁ مجموعه‌ها

◊ فرزانه ناشناخته: یادنامه علامه میرزا ابوالحسن شعرانی (قده)

چاپ اول، قم، بوستان کتاب قم، ۱۳۸۲، ۸۲۴ ص، وزیری

بخش اول این مجموعه شامل مقالاتی است درباره علامه میرزا ابوالحسن شعرانی از جمله: قانون گرانش (جاذبه) عمومی از دیدگاه علامه شعرانی؛ علامه شعرانی و احکام اقتصادی اسلام؛ علامه شعرانی و علم کلام؛ کتاب‌شناسی و مقاله‌شناسی علامه شعرانی. در بخش دوم کتاب نیز آثار کوتاه علامه شعرانی، شامل فلسفه اولی یا مابعدالطبیعه، رساله‌ای در علم درایه، مقدمه‌های مختلف و نظایر آن به طبع رسیده است.

